

LBRIS

We know
books
Stefan Mico

Advaita-Darshan

O vedere non-duală
asupra sensului vieții
și a cauzelor suferinței

LETRAS

Promovăm autorii români

PRIMA PARTE	9
În loc de Prefață - Jurnal Continuu	10
Introducere.....	20
Introducere în Spiritualitate	31
Adevărul și Existența. Alegoria Clovnului. Viața ca un Koan.....	31
Banc Zen.....	33
Apocalipsa și Cauzalitatea.....	33
Despre Păsările Cerului	34
Arta și Frumosul	35
Creștinismul e un Cult al Soarelui ?	37
Cultul Lingam?	39
Conștiința și Vesica Pisces	41
Cunoașterea de Sine și Eliberarea (Moksha sau Trezirea)	42
Calea și Metanoia	44
Viața și Moartea, Ca Două Cascade	44
Crucea.....	45
Centrul și Rolul în Viață.....	46
Cunoașterea lui Unul	47
Dansul lui Brahman și Calea lui Manu.....	49
De ce a Avut Dumnezeu Nevoie de Om?.....	50
Dimensiunea Umană și „Ousia”	51
Dorul de Viața în Turmă. Non-Democrația Universului și Liberul Arbitru.....	54
Adevărul Vieții	58
Ego!	60
Întrebările Vieții	62

Existența	63
Trezirea, Eliberarea și Sinele.....	64
Căutătorii	66
De ce-i Anatemiza Biserica Timpurie pe Cărturarii Vremii?.....	67
Dual sau Non-Dual?	70
Eliberarea și Veriga Slabă a Credinței.....	72
Creșterea Spirituală Începe cu Nutriția.....	73
Eliberare Doar Prin Fapte Bune ?	76
Filă de Jurnal, Karma.....	77
Scrisoare Deschisă I.....	79
Karma și Păcatul?	86
De Vorbă cu Sinele, Atman.....	88
Koan și Universal Iluzoriu.....	89
Materia.....	89
Maya, Iluzia Lumii	90
Maya și Jocul Ei	90
Moartea-Viața	92
Koan cu Durere.....	94
Moartea și Ritualurile	95
Meditația.....	97
Metafizica și Hrana.....	99
Cina.....	102
Mintea ca un Paradox	102
Mintea și Credința	104
Koșa, Înelșurile Sinelui	109
Mitos și Hierofanie	109
Mitul și Creația	110
Moral, Imoral, Amoral.....	111
Copiii și karma. Suntem Creați ca să ne Placă... ..	113
Nemuritorii Daoiști.....	114

Personalitatea.....	116
Ocultismul și Maeștrii Spirituali.....	117
Omul	119
Gunele, Legea Trinității și Lumile Noi	120
Modestie, Sărăcie, Suferință, Vulnerabilitate, Atenție, Compașiune	121
Peștele	125
Religie și Libertate.....	126
Religia cea Ortodoxă, Calea Dreaptă și Calea Stângă.....	129
Real sau Ireal	131
Răul.....	132
Rugăciunea Care Face Minuni	133
Suferința, Conștiința de Sine, Interogarea Sinelui și Devoțiunea. Patru Metode Pentru Eliberare	135
Sacrificiul și Alimentația. Misterul Ancestral al Naturii.....	136
Simboluri Cromatice.....	138
Cunoașterea și Ființa	139
Timp și Spațiu.....	141
Transmigrația Sufletelor sau Reîncarnare ?.....	142
Nedumeririle și Suferința.....	144
Wu Wei.....	146
Liberul Arbitru, Conștiința și Eliberarea	146
De unde Venim, Unde Suntem și Unde Mergem	148
Viața nu e Dreaptă	149
Inițiere și Iluminare în Mauna	151
Ziua Când Vom Înțelege.....	151
„Trupul e Templul Sufletului”.....	154
I.N.R.I. Cel Mai Mare Tapas al Lumii	154
Cultul Suferinței	155
Natura Umană Este Bună Sau Rea?	157

Investigația Sinelui	159
Miron și Frumoasa fără Corp.....	160
În Fața Vidului Suveran.....	163
Oroborosul.....	165
Copacul Devenirii.....	165
Mintea.....	170
Fiecare Vede Altceva. Sau Ceea Ce îi Convine ?.....	171
“Tat Vam Asi”, Tu Ești Acela”	174
Ce este omul?.....	176
Unde să cauți fericirea	176
A DOUA PARTE	179
Întrebările Existențiale.....	180
Mitul Liliacului.....	207
Filă de Jurnal	252
Scrisoare Deschisă II	284
Note	342

LBRIS

We know
books

PRIMA PARTE

M-am gândit ca în loc de prefață să scriu o selecție cu cele mai răutăcioase, năstrușnice, incomode și indiscrete întrebări care mi-au fost adresate de-a lungul timpului. Așadar, iată bazaconiile despre care vă vorbeam. M-a întreat odată o tânără doamnă îndoliată1 de ce mă interesează așa de mult religiile „străine” și doar atât de puțin creștinismul? La această întrebare a trebuit să-mi pregătesc răspunsul câteva zeci de secunde apoi, i-am zis doamnei următoarele: „În mod subiectiv, ai dreptate, mulțumesc pentru întrebare. Dacă aș aborda realitatea și sub aspect religios asta m-ar ajuta să devin mai elocvent, în ochii auditoriului conservator, așa cum ești tu. Promit să mă ocup mai mult de creștinism începând chiar din acest moment. Însă o să fie dureros pentru voi. (Îți spun în treacăt, m-am născut într-o familie tradițional-creștină și voi fi credincios până la sfârșit...) Tu nici nu-ți dai seama ce întrebare „stranie” ai ridicat. Și asta din cauză de bigotism. Oare ce știi tu despre creștinismul autentic? De altfel, structura mea interioară este prea cerebrală ca să mă pot dedica doar religiei. Încă ceva, din principiu, nici nu e drept să te dedici numai unei singure credințe religioase, mai ales dacă aceea e una de masă. Pe lângă asta nu mă pot obișnui cu lirismul superfluu al religiilor (Ce să fac? Eu sunt mai gnostic). Iată un exemplu. Evangheliile în sentimentalismul lor spun că dacă ești credincios Dumnezeu te va mântui. ”Binecuvântarea Domnului e răsplata celui credincios”... (Sirah 11 cu 22). Dar asta sună a momeală și pomană bisericească! (popii sunt mai evazivi, ei spune că este un dar) Sau din altă perspectivă este o pietate exacerbată. Crede-mă, eu am depășit această condiție. Să-ți explic, ar fi un non sens și chiar imoral să te dedici religiei pentru recompense. Și apoi, nici nu există vreun principiu care

să vorbească despre gratificarea sau consolarea credinciosului. Fiindcă „mântuirea” nu vădește o recompensă ci un rezultat. În fine, toată lumea știe că mântuirea este aproape imposibilă în vremurile noastre. Și de aceea o cât de mică slăbiciune sufletească îți pot zădărnici căutările iar religia e sentimentalistă. Credința mea intimă constă în Conștiință, ceea ce în advaism înseamnă totul.” Atunci un domn, mic, dolofan ca o pușculiță de bani mărunți, se vedea că era puțin iritat, a intervenit abrupt în discuție apostrofându-mă: „Ce este în neregulă cu religia de masă?!” Pentru această întrebare am formulat următorul răspuns. La un moment dat biserica a decăzut în asemenea măsură încât și-a pierdut substanța, adică omenia și harul (ceea ce poate că a iscat și apariția inchiziției). Azi biserica dezumanizată a rămas doar cu forma și anume cu ritualurile și morala. Asta i-a determinat pe enoriași să-și piardă credința. Astfel, secularizarea a devenit suverană, iar drept-credinciosul, care e și el un biet omuleț conflictual, nu se mai teme de D-zeu ci doar de instituțiile de forță. (O faci pe ofensatul ca lumea să creadă că ai sânge de samaritean? Ori crezi că D-zeu nu cunoaște firea umană? Exact ochiul critic cu care tu îi observi pe ceilalți și inclusiv pe D-zeu este ochiul incoruptibil, divin, cu care te vede și El. De aceea tot ce știi tu despre tine știe și El...) Altfel spus, când, în lume, credința a pălit, a pălit și morala. Ca să fim corecți până la capăt, azi credinciosul se ghidează în viață sufletește. În rest, sub protecția anonimatului religiei de masă el ignoră sau mimează dogmele. Iluzia timpului și Limbajul nedefinit, mână masele de credincioși spre o credință tot mai radicală și care și-a pierdut interesul pentru realitate; adesea exprimându-și religia într-o pioșenie exacerbată. Reține, eu nu sunt antireligios sau antiteist ci mă consider un simplu cârcotaș al vieții mele. Cred că mi se îngăduie acest lucru.” O domnișoară în vârstă de șaisprezece ani, cu o atitudine ștrengărească, jucăușă, m-a întrebat așa: „Tu ce ești, adică din ce tagmă spirituală te revendici?”. La această întrebare eu am replicat

astfel. „Știi la ce te referi. Poate că m-ai văzut în mai multe tovărășii și locuri înșă, asta nu înseamnă nimic... acele companii erau doar ocazionale, de decor. Înainte de orice o să fac o confesie intimă. Dincolo de ceea ce crede lumea despre mine; viața mea nu a fost o competiție nici o luptă, drept dovadă este faptul că nu am purtat niciodată lance și scut. Tot timpul am fost ca și acum: „gol la minte și umed la trup”, adică simplu, needucat și naiv, ca un nou născut. Nu sunt mai fericit decât majoritatea ființelor clipitoare dar îmi trăiesc viața cu seninătate lucidă și asta compensează Raiul pierdut. (parcă asta era miza renunțării la fericire, Conștiința?) Eu trăiesc sub aspectul unui om comun rezident pe planeta Pământ. Mereu mi-am dorit cu conștiințiozitate să fiu un om liber, fără nume și fără ocupație, ca un cocoș de munte. Eu pe planeta asta am statutul unui prunc orfan și mă mulțumesc să mi se spună, „copilul de suflet a lui Sunya.” Sunt nimeni și asta mă încântă atât de mult! Și-apoi dacă ești un om modest, necunoscut nu prea te caută lumea, ceea ce înseamnă că ai mai multă libertate personală. Astfel, chiar dacă îți ratezi viața spirituală (dar trăind în solitudine) măcar ai timp să te ocupi de ceea ce urmează... O tânără doamnă cu păr bogat și negru ca abanosul m-a apostrofat odată pur și simplu pentru motivul că nu sunt Sfânt. Doamna respectivă mi se plângea că a fost la mine la tratament de câte trei ori în trei ani, cu trei probleme: migrene, psoriazis și diabet. De primul necaz zicea că a scăpat deja de a doua zi. De a doua problemă a scăpat după un an. Dar cu diabetul se luptă în continuare. Mai spunea doamna, printre altele, că tratamentul meu are efect benefic asupra corpului ei doar câteva luni, etc, etc. Iar ultimul reproș suna așa: „Nu mă poți vindeca de tot deoarece nu ești Sfânt ca și Iisus.” La această remarcă surprinzătoare am avut următorul răspuns: „În primul rând eu am noțiunea ridicolului și nu-mi stă în caracter să emit despre mine lucruri absurde. Ca să mă compar cu Iisus ar fi un act de înaltă trufie; cred că aș arăta ca un porc căruia i-au crescut niște

LEPIS | eBooks

pene de păm la fund. Înțelepciunea asiatică Wei wu wei spune că adevăratul miracol nu este elementul activ ci elementul pasiv, receptorul. Ce le spunea Cristos celor vindecați de El? „Nu Eu te-am vindecat ci credința ta.” Vezi cum e lumea asta? Adesea lucrurile stau exact invers de cum credeam noi. Un domn brunet, uscățiv, cu un nas coroiat și foarte mare m-a întreat într-un mod alambicat și vădit stânjenit (vorbea cu păcat, adică mă ataca voalat) dacă boala de care sufăr eu este una karmică? Pentru această întrebare am formulat următorul răspuns. „Desigur, tot ce ni se întâmplă este expresia karmei noastre (În urma unui accident am rămas cu niște sechele, inclusiv, epileptice, dacă asta vrei să știi.) Iar despre epileptici, în popor, s-a spus mereu că sunt „oameni însemnați” sau „marcați”. Știi ce înseamnă această sintagmă, de fapt? Înseamnă că anticii îi considerau pe epileptici ca fiind atinși de sacralitate și din acest motiv îi venerau. O să-ți deslușesc acest mister în câteva vorbe. Străbunii noștri au observat că în general oamenii cu probleme neurologice trăiau asemenea inițiaților, adică erau introvertiți (absenți, retrași), senini și într-o permanentă stare de reverie conlucrând cu subconștientul colectiv sau egregorul uman. Ceea ce îi făceau scilipitori la minte, iar pentru asta antichitatea îi considerau persoane înțelepte sau sfinte. O doamnă impozantă, cu alură de primăriță m-a întreat asta: „Oamenilor cerebrali, așa ca tine, le este dragă viața? Pot să iubească sincer? Ai tu curajul să vorbești despre toate aspectele astea pe șleau?” Iată răspunsul meu: „Dacă mi-e dragă viața? Și dacă am curaj să vorbesc despre intimitățile mele? Ce întrebări! Dar tu ai avea curajul să ascuți ce sunt eu în stare să-ți spun despre toate acestea? Sau cum ar fi ca și tu să-mi vorbești acum despre fanteziile tale erotice, cele care depășesc morala creștină? Crede-mă că după un astfel de dialog ai fi devastată. Fiindcă niciodată morala unui individ nu va fi identică cu a celorlalți. Tu nici nu știi pe ce teren periculos te-ai avântat.... Ca toată lumea, eu îmi iubesc existența fără rețineri sau

temeri. Doar că sunt un amant infidel, mai nerecunoscător (de aceea spun mereu că nu-mi merit „darul vieții”). Și ca să nu existe dubii, o să reiterez: sigur că mi-i dragă viața, că doar așa am fost creat, să-mi fie dor și drag de ea. Viața mea este visul meu și mi-e drag acest vis. Chiar dacă nu mi se permite să-l și interpretez. Sau știi tu pe cineva căruia să nu-i fie viața dragă și să nu-i placă dulceața ei? Stau cu pușca la picior² iar viața în trupul meu uneori este un vulcan debordant alteori e o curgere lină. Sigur că am gustat viața, chiar sunt implicat în propria-mi existență dar nu și atașat de ea (reține, dacă nu te poți implica în viață fără să te atașezi de ea atunci mai bine rămâi neutru). După o ploaie torențială de vară florile jilave străluceau transfigurate sub soarele crepuscular; atunci am gustat pentru prima dată din viața mea. Și mi-a plăcut, pentru că era tânără și savuroasă asemenea unui fruct zemos. A trecut mult timp de atunci însă adesea mă mai îmbăt cu această iluzie. Cum să nu iubești așa ceva? Dar nu uita (am mai spus asta în zeci de feluri), până când nu devii tu însuți acest fruct, nu o să i te poți opune dorului de viață! Trăind pe această planetă acaparatoare ni se întâmplă adesea să trecem la un pas de iubire și moarte. Asta face ca viața să ni se pară foarte impresionantă, măreață și misterioasă. Însă, în ultima vreme, m-am deprins să țin cont că această aventură spectaculoasă și seducătoare în care m-a angajat devenirea este un cal troian, darul otrăvit al Ego-ului... Și totuși eu îi mulțumesc pentru toate aceste oferte Eu-ului și minții mele deoarece ele vor fi zonele mele de refugiu în caz că îmi voi rata întâlnirea cu Sinele. Fiindcă ratașilor spirituali le mai rămân doar două alternative, ori acceptă iarăși să hiberneze în ignoranță ori o iau razna.” Cineva, un bărbat necunoscut mie, cu niște urechi imense ca și ale lui Buddha a ridicat următoarea întrebare, ca un fel de koan: „Cum l-ai descoperit pe D-zeu?” Era pentru prima dată când cineva mă întreba asta. La acest mare koan am avut următoarea replică: „L-am descoperit pe D-zeu experimentând suferința. Eu m-am născut din suferință. Și apoi,

LRPIS | Web
books

În timp, am realizat că pricina durerii mele e D-zeu deoarece totul provine din D-zeu și totul se întoarce la El”. Cineva m-a întrebat despre atitudinea mea față de moarte. Eu i-am replicat astfel: „am fost un copil zvăpăiat; între 5 și 14 ani era să mor, accidental, de 5 ori (de 2 ori spânzurat și de 3 ori înecat). Dar mereu mă trăgea viața după ea ca pe o săniuță și mai târziu ca pe o vacă energetică la... muls. Iată-mă ajuns în pragul senectuții, fiindcă de viață nu scapi așa ușor... Există un paradox al existenței, dacă ți-e teamă să-ți exprimi sentimentul libertății trăindu-ți viața intens, îți va fi teamă și să mori. În ceea ce mă privește, mereu m-am postat la extremele vieții mele tinere³ însă, în timp m-am deprins cu calea de mijloc. Acum am tot mai puține dorințe și mă simt din ce în ce mai ușor, abia stăpânindu-mă să nu mă înalț la cer (prea multă prana Udana...). Iar moartea, într-adevăr, mă fascinează de la o vreme și sunt dispus oricând pentru un astfel de experiment. Sunt foarte curios să văd cum e acolo... doar că eu mă uit după moartea de dincolo de moarte și viață. Adică dincolo de orizontul evenimentelor, în Nirvana. Și m-am deprins să-mi experimentez existența într-un mod cinstit. Cum s-ar zice eu nu aleg și nu-mi doresc moartea dar nici viața. Le neg pe amândouă. De fapt, în lumea asta niciodată nu se moare cu adevărat și de aceea nu ar trebui ca oamenilor să le pese, sau să le fie teamă de nimic. Nici măcar de spectrul Necunoscutului Morții. De altfel, moartea e doar o formalitate. Uită-te la natură, fondul ei este imuabil pentru eternitate. Pe ea n-o tulbură absolut nimic... nici suferința nici plăcerea. Când vei înțelege acest lucru nu o să ți se mai pară chiar așa de dramatic totul.” Odată o tipă foarte pistruiată, cu părul cârlionțat și roșu ca focul era curioasă să afle dacă eu sunt credincios? I-am spus că „numai bunul D-zeu știe asta. Numai D-zeu binecuvântatul, știe cât sunt eu de credincios.” O tânără cu o alură athletică și o uitătură de vulpe veselă, m-a întrebat despre brahmacharya, celibat. I-am zis că: „E greu de discutat acest subiect intim în public pentru că mereu sunt răstălmăcit;

dar o să mai încerc o dată. Așadar, dacă îți dorești cu sinceritate să te Eliberezi, să ieși din sclavagismul nedrept al samsarei, e musai să umbli la cauzele înrobirii tale. Ce înseamnă asta mai exact? Aceasta înseamnă să nu lași nimic în urma ta. Și mă refer aici, cu precădere, la descendenți. În epoca aceasta întunecată, Kali, omenirea generează doar culturi sclavagiste. Astfel, este știut că procrearea iscă multă karmă și încurcă mult prea mult lucrurile spirituale. Ține minte ce-ți voi spune acum. Zămislire este bucla sau cercul vicios care te readuce în sistemul de robie nedrept al samsarei. În Bhagavad-Gita 8.11 D-l Krishna spune: „Dacă nu se practică celibatul, progresul în viața spirituală este foarte dificil”. Și coreenii au în acest sens o soluție: „Honjok”, arta de a trăi singur. În principiu, Eliberarea noastră este foarte anevoioasă. Practic, noi suntem forțați să transmigrăm întruna și din această cauză nu putem „scăpa” de viață decât dacă rupem singuri, din toate sensurile, lanțul încarnărilor. A trăi înseamnă o temporalitate suprapusă, adică la un moment dat trebuie să predai ștafeta vieții, altcuiva. Vezi viața tatălui care se prelungește în viața fiului. (viața e o predare de ștafetă dar pe care o poți și întrerupe) Altfel spus, tatăl își cedează nemurirea fiului dar dacă alegi celibatul, după moarte devii nemuritor non-dual. O precizare: dacă te căsătorești e păcat să nu procreezi. (Nu poți anticipa dorința soției, și multe altele.) Dar de ce să te căsătorești când Iisus ne spune să renunțăm la viață și soție, dacă vrem ca El să ne accepte (Luca: 14 cu 26). Fiecare s-a născut din acțiunea (karma) vinovată a tatălui său⁴. Și dacă nu intenționezi ca și din „vina ta de iepuroi” să se mai nască cineva și prin asta să menții sistemul samsarei funcțional trebuie să rămâi celibatar, repet, să frângi din toate direcțiile brațele crucii karmei. Căsătoria, este un calcul pragmatic și o afacere mundană, socială, care n-are nimic de a face cu spiritualitatea. Brahmacharya rupe lanțul reproducerii, si implicit al încarnărilor (nu trebuie să fii inițiat ca să înțelegi asta). Iată cum am ajuns eu să înțeleg aceste lucruri. La un

moment dat, timp de vreo doi ani, în viața mea s-a întâmplat un miracol. Mă simțeam în al nouălea cer, când mergeam parcă pluteam; de aceea mă credeam un sfânt și eram fericit zi și noapte. Dar într-o singură zi toată lumea aceea minunată s-a năruit deoarece am pierdut-o pe femeia iubită. Ea întreținea toată acea iluzie extraordinară (oamenii sunt romantici și suportă foarte greu să piardă ceva). Aveam impresia că am înnebunit. Și atunci am hotărât că nu mă voi căsători până când nu voi înțelege bine procesul iubirii. Am căutat acest răspuns ani și ani. Să nu-ți imaginezi că mintea nu mi-ar fi oferit răspunsuri deja de a doua zi. Dar eu căutam răspunsuri metafizice. În cele din urmă am avut revelația că iubirea mea era o dependență de o anumită persoană (iubirea este o manipulare biochimică complexă provocată de microbiomi -vezi mai jos). Iar noi, oamenii, ne-am făcut un etalon, și ne-am creat o adevărată cultură, din această poftă de nesatisfăcut. Însă sentimentul iubirii nu este altceva decât un dor, o aspirație fantezistă. Vezi ce spune Iisus despre iubire și atașamente: „Dacă vine cineva la Mine și nu urăște pe tatăl său și pe mama sa și pe femeie și pe copil și pe frați și pe surori, până și viața sa, nu poate fi ucenicul Meu” -Luca: 14 cu 26. Într-una din viziunile de la acea dată, Egoul meu era o hiperbolă cât o capră de mare și de aceea aveam nevoie de stimulările ei (aprobările, flatările și amorul ei). Deși le primeam pe toate acestea, bolul meu de cerșetor nu se umplea niciodată... acele femei n-au fost ale mele niciodată și nici eu al lor. Apoi, în spatele aceluși gol am mai deslușit un alt gol; fără obiect. Senzația omniprezentă a viduri, de fapt, sugera ignoranța mea totală, atât exterioară cât și interioară. Înțelesesem, în sfârșit, că aveam nevoie urgent de o inițiere spirituală. (toată lumea trece prin astfel de crize, o dată în copilărie și încă de vreo două ori la vârsta maturității) dar nu toți au „norocul karmic” să conștientizeze ce li se întâmplă în momentul respectiv)..... Atunci, am realizat că doar eu singur, prin propriile mele mijloace puteam să văd cine sunt, ce-mi lipsește cu

adevărat și care-mi este calea. Iar pentru ca să-mi pot împlini acest deziderat, temporar, era necesar să renunț la influența nefastă a așa-ziselor iubiri și să trăiesc după cum îmi era propria natură, adică în singurătate și anonim. Așa că am recurs, fără să știu exact ce fac (aveam doar niște informații sumare), la o metodă drastică de tapas, și anume la solitudinea fizică; sperând ca prin aceasta să-mi realizez și solitudinea interioară. Numai astfel subiectul poate să confirme subiectul și numai așa apare cunoașterea de sine. Odată o doamnă zveltă, foarte înaltă, cu un chip strălucitor și rotund de lună plină m-a întrebat despre semnificația sărăciei austere asumată de mine? Și dacă nu cumva această alegere a fost influențată (inconștient) de condiția copilăriei mele? Eu i-am răspuns așa: „sărăcia asumată este un mare curaj, o virtute, o puritate și poate unica șansă de Eliberare în zilele noastre... Ți se pare umilitor? Te rog, ascultă-mă cu atenție. Ca să te Eliberezi trebuie musai să-ți anihilezi Ego-ul.⁵ În sensul acesta, umilinta asumată este adjuvantul cel mai nimerit. Iată prețul Iluminării! Peste tot în spiritualitate găsești acest laitmotiv, înfrângerea propriei trufii. Iar austeritatea și radicalismul, țin de personalitate și nu de mediu”. O tânără doamnă etiopiană m-a întrebat dacă am și eu mirări, nedumeriri și temeri? I-am zis că da, am nedumeriri și încă multe! Pentru mine totul sună foarte misterios, ca un koan de diamant. Și am o singură temere. Atunci ea m-a rugat să-i încredințez vreo câteva din dilemele mele pe care să le folosească drept koanuri pentru serile ei de însuflețire spirituală. Și dacă se poate, mi-a mai zis, să-i spun care ar fi primele trei, cele mai de neînțeles lucruri reclamate de oamenii întâlniți de mine? Bine, i-am zis. „Iată câteva dilemele care îmi vin acum în minte. După cum spun „sărăcăcioasele” scripturi creștine⁶, Păstorul nostru Iisus Cristos a murit pe cruce și a înviat a treia zi. (Atenție la Capra cu Trei Iezi și la semnificația celor trei zile petrecute de eroi în pântecul Chitului. Vezi mai jos Matei, 40, 12.) Dacă așa stau lucrurile, tare aș vrea să

Știu ce a discutat Mântuitorul lumii cu discipolii lui după Înviere? Mai cu seamă, m-ar interesa să aflu discuțiile private ce le-a avut cu Iuda și cu Pavel... Ceea ce relatează actuala Carte Sfântă este irelevant. Dacă ne luăm după Evangheliile Apocrife, Iisus a spus mai multe la Cina cea de Taină (când a afirmat, printre altele, că nu D-zeul creator este Divinitatea ultimă) decât după învierea Sa.⁷ Care căutător nu și-ar dori să afle impresiile unui Sfânt care a avut experiența morții?⁸ Noi nici măcar nu ne putem imagina realitatea, pe când Mântuitorul a contemplat-o nemijlocit preț „trei zile”. A doua dilemă: după Socrate adevărul este o amintire. Dar ce, Adevărul poate fi corupt de memorie? În fine, iată și a treia dilemă. Când Iisus agoniza pe cruce a rostit niște vorbe ciudate: „Doamne, Doamne, de ce m-ai părăsit?” (Matei 27:48)⁹. Însă Cristos nu ar avea a-i reproșa ceva lui D-zeu deoarece acțiunile unui Soter sunt benevole în cel mai strict înțeles al acestui cuvânt. Se pare că această tânguire, pusă în gura lui Iisus, este un calcul dogmatic prin care se vrea a se sublinia faptul că Iisus are două firi, umană și divină. Cât despre temerile mele, mă tem de cel ce este de temut, de D-zeu. În legătură cu lucrurile pe care oamenii nu le pot înțelege aș putea să-ți enumăr vreo câteva: „Oamenii se întreabă de ce trebuie să le fie teamă de D-zeu?” „De ce s-au născut în această lume ca apoi să trebuiască să moară și să se retragă de unde au venit?” „De ce este obligat omul să-și dea viața pentru semeni iar acest sacrificiu să nu-i aducă nicio răsplată?” Oamenii de azi nu pot înțelege „care este similitudinea între alienații mintal și sfinți?”